

Riktlinjer för handläggning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Fastställt av: Kommunstyrelsen § XXX/2025

Datum: 2025-08-01

Diariernr: KSK 2025/XXX

För revidering ansvarar: Verksamhetschef Individ- och familjeomsorgen

Dokumentet gäller för: Individ- och familjeomsorgen

Dokumentet gäller till och med: Tills vidare

**Bräcke
kommun**

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte	4
2. Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade	5
2.1 Lagens intentioner, verksamhetens mål och inriktning	5
2.2 Goda levnadsvillkor och att leva som andra	6
2.3 Personkretstillhörighet	6
2.4 Rätten till insatser enligt § 7	7
2.5 Insatserna för särskilt stöd och service, LSS 9 §	8
2.6 Individuell plan	9
2.7 Samordnad individuell plan	9
2.8 Stöd till anhöriga och anhörigperspektiv	9
2.9 Avgifter	10
2.10 Förmyndare, förvaltare och god man	10
2.11 Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning	10
3. Barn	10
3.1 Barnperspektivet	10
3.2 Oenighet mellan vårdnadshavare	11
4. Särskilda grupper	12
4.1 Våld i nära relationer	12
4.2 Skadligt bruk och beroende	12
4.3 Utländska medborgare	13
5. Ansvarsfördelning	13
5.1 Ansvarsfördelning mellan bosättnings- och vistelsekommun	13
5.2 Kommunens ansvar för insatser	14
5.3 Rådgivning och annat personligt stöd	14
5.4 Försäkringskassans ansvar	14
6. Handläggningsprocessen	14
6.1 Handläggning	14
6.2 Begäran om insats	15
6.3 Utredning och bedömning	16
6.4 Beslut	20
6.5 Uppföljning och ny prövning	22
7. Beskrivning av insatser för särskilt stöd och service, LSS § 9	23

Bräcke kommun

7.1 Råd och stöd, 9 § 1.....	23
7.2 Personlig assistans, 9 § 2.....	23
7.3 Ledsagarservice, 9 § 3.....	28
7.4 Kontaktperson, 9 § 4.....	29
7.5 Avlösarservice, 9 § 5.....	29
7.6 Korttidsvistelse utanför det egna hemmet, 9 § 6.....	30
7.7 Korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år, 9 § 7.....	31
7.8 Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar, 9 § 8.....	31
7.9 Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna enligt LSS, 9 § 9.....	32
7.10 Daglig verksamhet, 9 § 10.....	32
8. Rapporterings- och anmälningsskyldighet.....	33
8.1 Rapporteringsskyldighet av ej verkställda beslut.....	33
8.2 Synpunkter, klagomål och avvikelser.....	33
8.3 Anmälan vid oro.....	34

1. Inledning

1.1 Syfte

Målet med Bräcke kommuns riktlinje för LSS-handläggning är att de är normgivande och utgör grunden för beslut. Riktlinjen syftar till att ge likartade och rättssäkra beslut, men ersätter aldrig den individuella bedömningen utifrån den enskildes behov och förutsättningar. Riktlinjen är utformade utifrån aktuell lagstiftning, förarbeten samt rättspraxis.

Riktlinjerna utgör kommunstyrelsens styrning i de beslut som fattas. Syftet med riktlinjerna är att skapa enhetlighet i synsätt vid bedömningar. De ska säkerställa att kommunens invånare behandlas lika oavsett handläggare. Riktlinjerna ska även bidra till att uppföljning av beslut utförs på ett sådant sätt att det säkerställs att individen får rätt insats och omfattning utifrån dennes situation och behov. Riktlinjerna ska ses som en vägledning och ett förtydligande av lag och rättspraxis. Eventuella förändringar i lag och praxis följs utan föregående ändringar i riktlinjerna.

Lagar, föreskrifter och allmänna råd som styr verksamheten

- Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- Socialtjänstlag (2025:400) (SoL)
- Socialförsäkringsbalk (2010:110) 51 kap. (SFB)
- Kommunallag (2017:725)
- Förvaltningslag (2017:900) (FL)
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) (OSL)
- Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (GDPR)
- Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter
- Föräldrabalk (1949:381) (FB)
- Äktenskapsbalk (1987:230)
- Sambolag (2002:376)
- Skollag (2010:800)
- Lag (1982:80) om anställningsskydd (LAS)
- Förordning (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade
- Socialtjänstförordning (2025:468) (SoF)
- SOSFS 2014:5 Socialstyrelsen föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS
- Handläggning och dokumentation, Socialstyrelsen, artikel nr: 2021-12-7658

- SOSFS 2011:9 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (Ds 2008:23)

2. Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

2.1 Lagens intentioner, verksamhetens mål och inriktning

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, är en rättighetslag som kompletterar stöd till människor med funktionsnedsättning som omfattas om någon av de tre personkretsarna, se avsnitt 2.3. Målet enligt LSS 5 § är att all LSS-verksamhet enligt normaliseringsprincipen ska:

- främja likhet i levnadsvillkor
- främja full delaktighet i samhällslivet
- ge individen möjlighet att leva som andra

Detta avser att ge uttryck för de bärande principerna i LSS-lagstiftningen; självbestämmande, inflytande, tillgänglighet, delaktighet, kontinuitet och helhetssyn. Målet med insatserna är att personer med stora och varaktiga fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar ska tillförsäkras goda levnadsvillkor, full delaktighet och jämlikhet i samhället på samma villkor som alla andra. Insatserna ska undanröja svårigheter i den dagliga livsföringen samt vara varaktiga och samordnade. De ska anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lättillgängliga och att de stärker förmågan att leva ett självständigt liv.

LSS utgör ett komplement till annan befintlig lagstiftning inom området, vilket innebär att lagen inte medför några inskränkningar i rätten till insatser som kan tillkomma enligt andra lagar. Det innebär att personer som omfattas av LSS har samma rätt som alla andra att exempelvis få en ansökan prövad enligt socialtjänstlagen (SoL). Ett avslag enligt SoL kan inte motiveras med att behovet kan tillgodoses genom insats enligt LSS. Kommunen är skyldig att pröva om den enskilde har rätt till insats om denne ansöker om LSS-insats, även om man redan har stöd enligt annan lag. Kommunen är också skyldig att informera om lagen, dess intentioner, rätten till LSS-insats och innehållet i insatserna. Därefter väljer den enskilde själv, eller dennes företrädare, om de vill ansöka om någon insats.

2.2 Goda levnadsvillkor och att leva som andra

Den enskilde ska genom insatser enligt LSS tillförsäkras goda levnadsvillkor. Begreppet goda levnadsvillkor beskrivs inte närmare i lag eller förarbeten, för att förstå innebörden får i stället rättspraxis studeras. Goda levnadsvillkor innebär att personer med funktionsnedsättning inte ska ha sämre levnadsvillkor än personer utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder, utan ska kunna leva som andra. Ingen har dock ovillkorlig rätt att välja fritt i alla situationer. Ambitionen ska vara att tillgodose den enskildes önskemål inom rimliga gränser för vad som typiskt sett är goda levnadsvillkor för alla medborgare.

2.3 Personkretstillhörighet

Vid begäran om LSS-insats görs först en bedömning om personkretstillhörighet. Personkretsen är uppdelad i tre grupper och gäller för personer som har:

1. Utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd (LSS 1 § 1)

För att någon ska bedömas ha en utvecklingsstörning krävs utredning som har genomförts av en person med kvalificerad kunskap om funktionshindret utvecklingsstörning, exempelvis en legitimerad psykolog och vid behov även en legitimerad läkare. För att en person ska omfattas av personkrets 1 krävs att utvecklingsstörningen uppkommit före cirka 16 års ålder och att diagnosen ska vara fastställd och styrkt genom intyg utfärdat av legitimerad psykolog eller legitimerad läkare.

Inom autism finns flera syndrom varav aspergers syndrom och högfungerande autism är diagnoser som ingår i personkrets 1. Tourettes syndrom, ADHD, ADD och DAMP omfattas inte av personkretsen. Däremot kan de, under förutsättning att de uppfyller kriterierna, omfattas av personkrets 3.

2. Betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom (LSS 1 § 2)

Till denna personkrets hör personer som efter 16 års ålder fått en hjärnskada med begåvningsmässigt funktionshinder som följd. Utredningen ska styrka att hjärnskada uppstått i vuxen ålder och att den lett till begåvningsmässigt funktionshinder. Diagnosen ska fastställas och styrkas genom intyg utfärdat av legitimerad psykolog eller legitimerad läkare.

3. Andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande

svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service (LSS 1 § 3)

I denna personkrets finns barn, ungdomar och vuxna med livslånga eller mycket långvariga funktionshinder som har behov av särskilt stöd för att bygga upp och bibehålla levnadsvillkor som är likvärdiga med andra människors. Denna personkrets är inte diagnosstyrd utan bedömningen får inriktas på omfattningen av svårigheten i den dagliga livsföringen. För att tillhöra personkrets 3 ska samtliga nedanstående kriterier vara uppfyllda. Funktionshindret ska:

- vara stort, varaktigt och inte orsakat av normalt åldrande,
- förorsaka betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och
- föranleda ett omfattande behov av stöd eller service.

När det gäller små barn kan det vara svårt att avgöra om det är barnets låga ålder eller funktionshindret i sig som ligger till grund för hjälpbehovet. Kravet på varaktighet skall vara styrkt av läkare.

2.4 Rätten till insatser enligt § 7

De personer som tillhör personkretsen har rätt till de olika insatserna som beviljas enligt LSS under förutsättning att:

- personen har behov av insatsen och vill ha insatsen
- behovet inte tillgodoses på annat sätt

För att en insats ska kunna nekas den enskilde på grund av att behovet tillgodoses på annat sätt, ska behovet **faktiskt** tillgodoses på annat sätt. En sådan situation föreligger om en anhörig ansvarar för behövliga insatser. Ett behov kan också, helt eller delvis, tillgodoses genom förälderns ansvar enligt föräldrabalken. Hit kan räknas det som är normal omsorg om ett barn i samma ålder. Observera skillnaden mellan LSS och SoL; enligt LSS gäller rätt till insatser om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Enligt socialtjänstlagen gäller rätten till insatser om behovet **inte kan** tillgodoses på annat sätt. Den enskildes behov av insats bedöms alltid utifrån den enskildes individuella situation.

Normaliseringsprincipen ska vara vägledande. Bedömningen ska ske utifrån en jämförelse med den livsföring som kan anses vara normal för en person i samma ålder utan funktionsnedsättning. Insatser ska endast ges om den enskilde begär det och med hänsyn till den enskildes integritet. Så långt som möjligt ska insatserna utformas tillsammans med den enskilde. Insatserna ska stärka den enskildes möjligheter att leva ett så normalt liv som möjligt. Rätten till en viss insats ger inte automatiskt rätt till övriga insatser. Att någon bedöms tillhöra personkretsen innebär inte att man har rätt till insatser enligt LSS.

2.5 Insatserna för särskilt stöd och service, LSS 9 §

I lagen beskrivs de insatser som personer med ovanstående funktionsnedsättning kan ansöka om:

1. rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder
2. biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken
3. ledsagarservice
4. biträde av kontaktperson
5. avlösarservice i hemmet
6. korttidsvistelse utanför det egna hemmet
7. korttidsstillsyn för skolgång över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen och under lov
8. boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet
9. bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
10. daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig

2.6 Individuell plan

I samband med att en insats enligt LSS beviljas ska den enskilde erbjudas en individuell plan. Den som är beviljad en insats kan också när som helst begära att en individuell plan upprättas, om det inte redan har skett.

Den individuella planen ska upprättas i samråd med den enskilde. Planen ska redovisa åtgärder som vidtas av kommun, region och andra.

Individuell plan kan vid behov kompletteras med en samordnad individuell plan, se nästa avsnitt. Den enskildes delaktighet är viktig i upprättandet av såväl individuell plan som samordnad individuell plan.

2.7 Samordnad individuell plan

Sedan 2010 ska vid behov en samordnad individuell plan (SIP) upprättas för personer som behöver insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvård, enligt SoL och hälso- och sjukvårdslagen (HSL). En SIP ska innehålla information om:

- Insatser som den enskilde behöver
- Huvudmännens ansvar
- Vilka åtgärder som vidtas av någon annan än kommun och region
- Vem av huvudmännen som har det övergripande ansvaret för planen

Den enskildes delaktighet och inflytande är centralt i allt arbete med SIP. Det är den enskildes behov och önskemål som utgör utgångspunkten för planeringen. Syftet med SIP är:

- Att den enskilde är delaktig i sina vård- och omsorgsinsatser
- Att den enskilde känner till huvudmännens ansvar och vilka krav hen kan ställa på dem
- Att huvudmännen samordnar insatser och ansvar

2.8 Stöd till anhöriga och anhörigperspektiv

Den som vårdar en närstående som är äldre, långvarigt sjuk eller som har någon form av funktionsnedsättning ska erbjudas stöd för att underlätta vardagen (13 kap. 9 § SoL). Det är av stor vikt att ge stöd till anhöriga för att minska deras fysiska och psykiska belastning. Den anhöriges situation och behov av stöd behöver uppmärksammas tidigt. Handläggaren ansvarar för att lämna information till den anhörige om rätten att få stöd för egen del.

2.9 Avgifter

LSS-insatser är avgiftsfria, men det kan tillkomma avgifter för hyra, mat och fritidsaktiviteter.

2.10 Förmyndare, förvaltare och god man

Kommunen ska anmäla till överförmyndarkontoret när en person kan anses behöva förmyndare, förvaltare eller god man. Anmälan ska även göras om behovet inte längre kvarstår.

2.11 Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning

Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning är statliga ersättningar som kan beviljas en förälder för merarbete med särskild tillsyn och vård samt för de merkostnader som

orsakas av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning. Dessa bidrag handläggs av Försäkringskassan. Insats enligt LSS kan inte nekas med hänvisning till att omvårdnadsbidrag är beviljat, det vill säga att behovet skulle vara tillgodosett på annat sätt. Dock kan omvårdnadsbidrag komma att reduceras när insats enligt LSS beviljas. Merkostnadsersättning kan ges parallellt med LSS-insatser.

3. Barn

3.1 Barnperspektivet

Utifrån FN:s barnkonvention ska barnets bästa alltid komma i första rummet. Hänsyn ska tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad. Stödinsatser till föräldrarna måste också bedömas med utgångspunkt från det funktionsnedsatta barnets perspektiv. Barnperspektivet ska vara genomgående i all handläggning inom LSS när det förekommer barn i anslutning till ärendet, både i ärenden där barnet självt är aktuellt för en insats och när ärendet gäller föräldrar med funktionsnedsättning. Att ha ett barnperspektiv i handläggning innebär bland annat att:

- dokumentera hur barnets behov har beaktats, vilka eventuella överväganden som gjorts och hur detta påverkat beslutet. Detta gäller såväl vid bifall som avslag.
- bevaka barns behov inom särskilt viktiga områden, till exempel boende, umgänge med föräldrar, hälsa och fritidsaktiviteter. Hänsyn måste också alltid tas till vad som är bäst för barnet både när det gäller olika former av avlösning och barnets möjligheter att få leva ett liv som andra barn.
- bedöma vad som är barnets bästa utifrån en helhetsbedömning, med stöd i bland annat barnkonventionen och med hjälp av de kunskaper som finns om barn och barns behov.
- under handlägningsprocessen, i samråd med föräldrarna, tala med barnet och ge information med beaktande av dess ålder och mognad.

All verksamhet som rör barn ska vila på de grundläggande bestämmelserna i gällande lagstiftning. Barns bästa ska tillgodoses och barn har rätt att komma till tals och få sina åsikter beaktade. Barnet ska få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Barnets bästa ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Kommunikation med barn ska alltid ske utifrån barnets förutsättningar och vikt ska läggas vid att handläggare har den kompetens som krävs.

Vid utredning och uppföljning som rör barn ska barnets vilja synliggöras och utgöra en del av beslutsunderlaget för att bedöma vad som är barnets bästa. En

barnkonsekvensanalys, det vill säga en analys av såväl positiva som negativa konsekvenser av ett beslut och en insats, bör redovisas. Barnets behov kan vara utgångspunkten vid prövning av vad som är barnets bästa, men barnets vilja ska synliggöras och uppmärksammas. Om ett beslut fattas där andra intressen än barnets bästa har vägt tyngre ska detta motiveras. Ovanstående gäller även barn som är anhöriga, till exempel minderåriga barn med en förälder som har funktionsnedsättning eller barn som är syskon till barn med funktionsnedsättning.

Många barn med funktionsnedsättning har insatser från flera verksamheter och myndigheter. Det är särskilt angeläget att skapa samverkan och samordning kring dessa barn och deras närståendes behov av stöd och service (se 2.7 *Samordnad individuell plan*).

3.2 Oenighet mellan vårdnadshavare

Enligt 6 kap. 13 a § 4p föräldrabalken får kommunstyrelsen besluta att en åtgärd får vidtas utan den andra vårdnadshavarens samtycke om det krävs med hänsyn till barnets bästa, om bara en av vårdnadshavarna samtycker till en åtgärd till stöd för barnet. Detta förutsatt att det gäller någon av insatserna kontaktperson, avlösarservice i hemmet eller korttidsvistelse utanför det egna hemmet.

4. Särskilda grupper

4.1 Våld i nära relationer

I Bräcke kommun är det individ- och familjeomsorgen som har huvudansvaret för stöd och insatser samt samordningen av frågor kring våld i nära relationer. I de fall en enskild behöver insatser på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning och samtidigt insatser på grund av utsatthet för hot eller våld ska samverkan ske mellan de båda enheterna. Det är viktigt att verkställare tar kontakt med LSS-handläggare om det föreligger misstanke om att en enskild utsätts för våld i nära relationer. LSS-handläggare kan då, i samverkan med individ- och familjeomsorgen, se om det finns behov av skydd eller stödjande insatser.

Det finns överenskommelse och rutiner för hur ärendena ska hanteras, hur personuppgifter ska hanteras på ett säkert sätt samt vad som är av vikt vid handläggning och dokumentation. Det är viktigt att LSS-handläggare har kunskap om våld i nära relationer för att kunna upptäcka behov och vägleda utsatta individer till rätt stöd och hjälp. Bräcke kommun är även del av den länsgemensamma verksamheten Centrum mot våld, som ger stöd till personer som både utsätts för våld och till personer som utsätter närstående för våld.

4.2 Skadligt bruk och beroende

Det är viktigt med samverkan i de ärenden där det förekommer skadligt bruk eller beroende av alkohol eller droger hos äldre. Socialtjänstens öppenvård har insatser att erbjuda för de individer som önskar stöd, både serviceinsatser och insatser som beviljas av socialsekreterare på individ- och familjeomsorgen. Det är viktigt att komma ihåg att kommunen inte kan förbjuda enskilda att förtära alkohol med mera i sina bostäder. Om misstanke finns från verkställighet att det kan finnas ett skadligt bruk eller beroende av alkohol, droger eller läkemedel är det viktigt att informera LSS-handläggare. LSS-handläggare kan då bjuda in till en SIP där LSS-handläggare, den enskilde, eventuell kontaktperson på verkställighet, regionen samt socialsekreterare från individ- och familjeomsorgen tillsammans kartlägger hur hjälp och stöd kan erbjudas den enskilde.

I de fall då den enskilde har ett omfattande skadligt bruk eller beroende där verkställighet eller LSS-handläggare känner en stor oro för den enskildes hälsa, kan en orosanmälan göras till vuxenhandläggare på individ- och familjeomsorgen. Handläggaren utreder då den enskildes situation i samverkan med LSS-handläggare.

4.3 Utländska medborgare

Insatser enligt LSS är möjliga att beviljas för svenska medborgare och utländska medborgare som har permanent uppehållstillstånd i Sverige. För övriga utländska medborgare bedöms och utreds behov utifrån kommunens yttersta ansvar enligt socialtjänstlagen. Personer som omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) ska som huvudregel få sina behov tillgodosedda genom Migrationsverket.

5. Ansvarsfördelning

5.1 Ansvarsfördelning mellan bosättnings- och vistelsekommun

Utgångspunkten är att det är den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt som ansvarar för utredning och beslut enligt LSS. Om en person önskar flytta till en annan kommun och är i behov av insatser enligt LSS, är det den mottagande kommunen som utreder och beslutar om förhandsbesked, se avsnitt 6.3.4.

En kommun har det yttersta ansvaret för de personer som vistas i kommunen. Ansvaret är dock begränsat till akuta insatser om det är en annan kommun som är ansvarig för

personens stödbehov. Är en person inte folkbokförd i Sverige ansvarar vistelsekommunen för akuta insatser.

Om den enskilde är stadigvarande bosatt i en annan kommun än vistelsekommunen är det bosättningskommunen som ansvarar för att behovet utreds, beslutar om insatser samt verkställer och finansierar dessa. Bosättningskommunen kan dock begära hjälp med att verkställa beslut i vistelsekommunen.

En kommun som genom ett beslut placerar en person i en annan kommun har ett sammanhållet ansvar för de insatser som personen kan behöva. Det inbegriper även ett ansvar för planering av framtida insatser. Däremot omfattas inte regionernas insatser av det sammanhållna ansvaret. Det innebär att kommunen måste bevaka att personen som får sina insatser i en annan kommun också får tillgång till hjälpmedel, hälso- och sjukvård, tandvård och habilitering.

5.2 Kommunens ansvar för insatser

Ansvaret för alla insatser beskrivna under punkt 1 – 10 ovan ligger hos kommunen, undantaget råd och stöd för barn.

5.3 Rådgivning och annat personligt stöd

Ansvaret för rådgivning och annat personligt stöd för barn och ungdomar ligger på regionens barnhabilitering. Barn- och ungdomshabiliteringen har ansvaret för stöd och behandling av autism upp till 18 år (råd och stöd upp till 21 år). Ansvaret för vuxna över 21 år åligger Bräcke kommun.

5.4 Försäkringskassans ansvar

Ansvaret för personlig assistans när de grundläggande behoven överstiger 20 timmar per vecka ligger hos Försäkringskassan. Kommunen har alltid ett finansieringsansvar för de 20 första assistanstimmarna per vecka. Med grundläggande behov avses hjälp med personlig hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den enskilde.

6. Handläggningsprocessen

6.1 Handläggning

Bräcke kommun

Vid all handläggning ska stor vikt läggas vid den enskildes rätt till delaktighet, inflytande och självbestämmande. Utredningen ska vara tillräckligt omfattande för att ge ett tillfredsställande underlag för beslut, men inte vara mer genomgripande än vad som är nödvändigt för utredningens syfte. Utredning och bedömning ska utföras i samråd med den som söker insatsen och bygga på en helhetssyn. Varje bedömning görs utifrån en individuell prövning. Individuell prövning innebär att en utredning och bedömning av den sociala situationen och behovet av stödinsatser utifrån funktionsnedsättningen görs. Hänsyn tas till vilket övrigt samhällsstöd som ges samt kravet på goda levnadsvillkor.

Handläggningstider

Det finns ingen särskild bestämmelse som reglerar handläggningstiden vid en ansökan om insats enligt SoL eller LSS. Ett ärende ska handläggas så skyndsamt som möjligt efter det att ansökan inkommit. Efter initiering eller att ansökan inkommit tas kontakt med den berörde inom två veckor. Den enskilde har möjlighet att få vägledande samtal om personen önskar, innan ansökan görs och utredning påbörjas. Kommunen har skyldighet att underrätta den enskilde om beslut i ett ärende kommer att bli väsentligt försenat.

Handläggningstiden kan komma att påverkas om den enskilde, alternativt legal företrädare, inte inkommer med begärt underlag för utredning.

Den enskilde har möjlighet att föra talan om långsam handläggning, så kallad dröjsmålstalan. Om ett ärende inte har avgjorts inom sex månader, får den enskilde skriftligen begära att myndigheten ska fatta beslut. Sådan begäran får endast göras vid ett tillfälle under ärendets handläggning. Inom fyra veckor från den dag då sådan begäran inkommer, ska myndigheten antingen avgöra ärendet eller i särskilt beslut avslå begäran om att ärendet ska avgöras. Ett beslut om att avslå en sådan begäran kan överklagas.

Om den enskilde behöver stöd under utredningstiden ska behovet utredas och avgöras genom ett särskilt beslut. Det kan till exempel bli aktuellt om personkretstillhörighet tar lång tid att fastställa eller om utredningen gäller personlig assistans. Under utredningstiden kan i så fall beslut fattas om insatser enligt SoL.

Underlag

För att kunna avgöra om den enskilde har behov av sökt insats behöver handläggaren normalt få läkarintyg och andra underlag rörande den enskildes funktionsnedsättning och de konsekvenser som den medför i dennes vardag. Handläggaren bör dock alltid överväga om ett intyg behöver begäras in för att styrka en funktionsnedsättning eller ett behov i samband med bedömning. Ibland kan det vara uppenbart obehövligt att begära in intyg. Vilka underlag som behövs för att kunna fatta beslut i ett enskilt ärende får avgöras i det enskilda fallet.

6.2 Begäran om insats

Insatser enligt LSS är frivilliga och kan endast beviljas och utföras under förutsättning att den enskilde har begärt det. "Begäran" kallas den ansökan som görs för att få stöd och service enligt LSS. Begäran kan göras skriftligt eller muntligt. Den enskilde måste begära en specifik insats och kan även begära en viss omfattning och liknande detaljer om verkställighet. När begäran görs ska det säkerställas om den avser en viss tidsperiod och vilket tidsperspektiv den enskilde tänker sig.

Om den enskilde är ett barn under 15 år kan vårdnadshavare begära insatser för barnet. En ungdom mellan 15 och 18 år som har förmåga att förstå vad saken gäller samt kan uttrycka sin egen vilja, begär insats tillsammans med vårdnadshavare. När begäran rör ett barn och det finns två vårdnadshavare, ska båda vårdnadshavarna stå bakom begäran (se även avsnitt 3.2 om oenighet mellan vårdnadshavare). Om den enskilde är myndig och uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning, kan legal företrädare i form av god man, förvaltare eller ombud med fullmakt begära insats för denne. När begäran om insats enligt LSS har inkommit ska utredning inledas utan dröjsmål.

6.3 Utredning och bedömning

Inhämtande av information och utredningsprocess

Utredning enligt LSS omfattas av bestämmelser i förvaltningslagen. Där framgår bland annat att alla ärenden som rör enskilda personer ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. Det åligger den enskilde eller legal företrädare att medverka i utredningen samt inkomma med efterfrågat underlag för att styrka behoven. Avsaknad av underlag eller samtycke får dock inte medföra att utredning inte genomförs eller att beslut inte fattas. Om så krävs, får bedömning göras och beslut fattas utifrån befintligt underlag vilket kan resultera i avslag på begäran, om funktionsnedsättning och behov inte är tillräckligt styrkt.

Utredningen ska genomföras i samråd med den enskilde. Den enskildes önskemål och förslag ska prövas. Utredningen ska även omfatta mål för de insatser som föreslås. Till utredningen inhämtas uppgifter om den enskildes situation, behov och förmågor. Information inhämtas från exempelvis medicinska underlag, den enskilde, närstående eller andra som har kännedom om personens behov och förmågor.

Personkretsbedömning

När begäran om insats enligt LSS inkommer, görs personkretsbedömning. Handläggare utreder och bedömer om personen i fråga omfattas av någon av lagens personkretsar (se 2.3 *Personkretstillhörighet*). En bedömning av huruvida en person omfattas av

personkrets görs alltid som en del av insatsutredning, det görs alltså inte om ingen begäran om insats har inkommit.

I första hand prövas om personen i fråga omfattas av personkrets 1 eller 2. Om så inte är fallet, görs prövning gentemot rekvisiten i personkrets 3. Den enskilde, alternativt legal ställföreträdare, ansvarar för att inkomma med underlag som efterfrågas av handläggare. Handläggare bedömer om underlag behöver kompletteras.

För att kunna fastställa att någon ingår i personkrets 1 krävs medicinskt underlag i form av intyg eller utlåtande från läkare eller psykolog som styrker diagnos.

För att tillhöra personkrets 2 krävs att det medicinska underlaget beskriver funktionsnedsättningen och dess varaktighet. Det ska framgå att personen, till följd av hjärnskada i vuxen ålder, har fått en kognitiv funktionsnedsättning som är såväl betydande som bestående. Till personkrets 2 hör inte personer som till följd av psykiska sjukdomstillstånd eller missbruk av beroendeframkallande medel har begåvningsmässiga funktionsnedsättningar.

När det gäller bedömning av huruvida en person omfattas av personkrets 3, kan utöver ovanstående även annat underlag såsom exempelvis ADL-bedömning (aktiviteter i det dagliga livet) eller information från andra behövas. De medicinska underlagen ligger till grund för bedömningen av personkretstillhörighet och ska kunna förklara det logiska sambandet mellan stödbehov och diagnos, funktionsnedsättning samt aktivitetsbegränsning. För att någon ska anses tillhöra denna personkrets, ska samtliga angivna kriterier vara uppfyllda. Kriterierna går dock inte att helt självständigt bedöma var för sig, eftersom de påverkar varandra. För personer med flera funktionsnedsättningar måste en samlad bedömning göras. I vissa fall kan bedömningen av huruvida en person omfattas av personkrets 3 ändras över tid.

Bedömning av behov och rätt till insats

Förutsatt att en enskild har bedömts omfattas av personkrets, görs därefter en bedömning av behov och en prövning av rätten till begärd insats. Personer som ingår i personkrets har rätt till insatser om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och behovet inte tillgodoses på något annat sätt. Syftet med begärd insats ska motsvara behoven och insatsen ska krävas för att personen ska uppnå goda levnadsvillkor.

Den enskildes behov av insats bedöms alltid utifrån den individuella situationen. Normaliseringsprincipen ska vara vägledande. Bedömning ska göras utifrån en jämförelse med livsföring som kan anses normal för personer i samma ålder utan funktionsnedsättning, det vill säga personen ska genom insatsen beredas möjlighet att leva som andra.

Bräcke kommun

Vid myndighetsutövning enligt LSS görs en individuell bedömning av den enskildes behov i förhållande till rådande lagstiftning och aktuell rättspraxis. Av bedömningen ska följande framgå:

- Den enskildes behov som följer av funktionsnedsättning och aktuell situation
- Huruvida behoven är tillgodosedda på annat sätt eller inte
- Vilken hänsyn som tas till rådande föräldraansvar, om begäran gäller insats för ett barn
- Om behoven som inte tillgodoses på annat sätt motsvarar den begärda insatsens syfte
- Ifall insatsen behövs för att säkerställa att den enskilde uppnår goda levnadsvillkor
- I vilken omfattning insatsen ska beviljas, förutsatt att det är en insats som beviljas i specificerad omfattning
- Barnkonsekvensanalys, det vill säga en reflektion kring barnets bästa i förhållande till begärd insats när utredning gäller ett barn
- Eventuell tidsbegränsning och motivering till denna
- Mål med beviljad insats, övergripande såväl som individuella

Individens behov i centrum

Bräcke kommun började i september 2020 arbeta efter det nationella arbetssättet *Individens behov i centrum* (IBIC) vid handläggning av ett ärende. IBIC är ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt för att bedöma behov utifrån SoL och LSS. IBIC utgår från individens behov, resurser, mål och resultat inom olika livsområden i dagliga livet snarare än de insatser som kommunen erbjuder. I IBIC används klassifikationen ICF, vilket är ett internationellt system för att beskriva funktionstillstånd, funktionsnedsättning och hälsa. ICF används för att, med ett gemensamt språk som stöd, fånga upp kombinationen av olika perspektiv och för en helhetssyn hur en person fungerar i sin livssituation.

Bräcke kommun

Utredning av en ansökan görs utifrån den enskildes individuella behov och kan genomföras inom elva olika livsområden:

Förhandsbesked

Kommuns ansvar enligt denna lag gäller gentemot dem som är bosatta i kommunen. Ansvaret för insatser enligt 9 § 2–10 omfattar dock inte dem som är bosatta i kommunen genom beslut av en annan kommun i fall som avses i 16 c eller 16 d § i LSS.

Om en person som anges i 1 § LSS tänker bosätta sig i en kommun och ansöker om insatser ska kommunen meddela förhandsbesked. Kommunen ska utan dröjsmål planera och förbereda insatser som förhandsbeskedet ger den enskilde rätt till om han eller hon bosätter sig i kommunen. Förhandsbeskedet gäller under sex månader räknat från den dag då insatserna blir tillgängliga för den enskilde.

Förhandsbesked enligt andra stycket ska också meddelas på ansökan av en person som redan är bosatt i kommunen, om en annan kommun enligt 16 c eller 16 d § har ansvaret enligt denna lag, och om ansökan avser

1. insats enligt 9 § 8 eller 9, eller
2. andra insatser enl. 9 § och om den enskilde ordnar eget boende

Föräldraansvar

Bräcke kommun

Det stöd och den omvårdnad som föräldrar ger till barn utan funktionsnedsättning utgör norm för vad som är normalt. De behov som går utöver vad som är normalt för ett barn i samma ålder utgör grunden för bedömning av stödinsatser åt barn. Insats enligt LSS ska inte ersätta det som kan anses inrymmas i normalt föräldraansvar för ett barn i en viss ålder. Gällande insatsen personlig assistans görs schabloniserat föräldraavdrag (se sida 25).

Hushållsgemenskap

För vuxna personer som lever i hushållsgemenskap förutsätts att viss praktisk hjälp ges mellan de vuxna. Något ansvar för den andres personliga omvårdnad föreligger inte. Detta gäller för sammanboende par samt föräldrar med hemmavarande barn över 18 år. För makar finns detta reglerat i äktenskapsbalken. Några särskilda skäl att göra avsteg från denna bedömning, till exempel med hänsyn till kulturellt betingade traditioner, ska normalt inte göras.

Omfattning

Beviljad omfattning definieras olika beroende på vilken insats det gäller. För personlig assistans uttrycks omfattning med genomsnittligt antal timmar per vecka. Insatserna ledsagarservice, kontaktperson och avlösarservice i hemmet beviljas med ett visst antal timmar per vecka eller månad. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet beviljas i normalfallet med antal dygn. Övriga insatser uttrycks inte i omfattning.

Tillfällig utökning

Om den enskilde begär tillfälligt utökad insats under en begränsad period kan detta beviljas om behov bedöms föreligga. Utredning och bedömning görs som vanligt. Aktuella insatser är personlig assistans, ledsagarservice, avlösarservice i hemmet och korttidsvistelse utanför det egna hemmet. Tillfälligt utökning av insatsen personlig assistans beskrivs närmare i avsnittet om insatser.

6.4 Beslut

En begäran om insats enligt LSS kan beviljas, avslås eller delvis avslås. Beslut fattas i enlighet med aktuell delegationsordning. I beslutet, som ska vara skriftligt, ska följande framgå:

- Att personen själv eller laglig ställföreträdare ansöker om insatsen
- Huruvida personen omfattas av någon av personkretsarna samt lagrum (1 § 1, 2 eller 3 LSS)

Bräcke kommun

- Om personen har behov av insats och om behovet är tillgodosett samt lagrum (7 § LSS)
- Att behovet faktiskt inte tillgodoses på annat sätt
- Att insats behövs för att tillförsäkra den enskilde goda levnadsvillkor
- Vilken insats som beviljas eller avslås samt lagrum (9 § 2-10 LSS), inklusive eventuell beviljad omfattning
- Information om hur länge beslutet gäller, antingen tills vidare eller under specificerad tidsperiod
- Återkallelseförbehåll
- Besvärshänvisning
- Datum för när beslutet är fattat samt vem som är beslutsfattare

Återkallelseförbehåll innebär att det ska framgå av beslutet att en ny prövning kan göras och att beslutet därmed kan komma att ändras under giltighetstiden. Detta vid väsentligt förändrade behov eller förhållanden, eller om det finns anledning att ifrågasätta rätten till insats. Vid beslut som går den enskilde emot har den enskilde möjlighet att överklaga.

Delegation för beslut regleras i kommunstyrelsens delegationsordning.

Kommunicering

Förvaltningslagen § 17 föreskriver att ett ärende inte får avgöras utan att den sökande har underrättats om uppgift som tillförts ärendet av någon annan. Det innebär att handläggaren muntligen eller skriftligen ska meddela den enskilde vilka uppgifter som tillkommit i ärendet och ta in den sökandes synpunkter på dessa uppgifter. Först därefter får beslut fattas. KommunikERING behövs ej om den enskildes ansökan bifalls till alla delar. KommunikERING av förslag på insatser ska ske med den enskilde för att få vetskap om den enskildes ställningstagande. Detta ska dokumenteras eftersom insatser som den enskilde inte vill ta emot inte heller kan beviljas.

Avslag och överklagan

Om beslutet helt eller delvis innebär avslag på ansökan måste beslutet motiveras och besvärshänvisning lämnas. Resursbrist eller avsaknad av verksamhet är inte ett rättsligt giltigt skäl för att avslå en ansökan.

Beställning och verkställighet

När beslut om insats är fattat överlämnar LSS-handläggaren en beställning till ansvarig enhetschef för bostad med särskild service för vuxna, daglig verksamhet samt personlig assistans. Enhetschefen bekräftar när beställningen påbörjats eller orsak till att verkställighet dröjer. Av akten ska framgå när och hur ett beslut verkställts.

För övriga insatser enligt LSS är det LSS-handläggare som planerar och verkställer beslut.

6.5 Uppföljning och ny prövning

Alla beslut och uppdrag ska följas upp och utvärderas i samråd med den enskilde och bygga på en helhetssyn på samtliga insatser. Uppföljning ska ske minst en gång per år.

Ny prövning av tidsbegränsade beslut

En ny prövning av ett tidsbegränsat beslut som löper ut är att betrakta som en ny och förutsättningslös prövning, vilket innebär att det inte är en självklarhet att insatsen förlängs även om behoven och situationen är densamma som första gången insatsen beviljades. Även om ett beslut är tidsbegränsat och gäller för en viss period, kan handläggare efter uppföljning och ny prövning göra bedömningen att rätt till insatsen kvarstår.

Ny prövning av icke tidsbegränsade beslut

Utgångspunkten är att icke tidsbegränsade beslut gäller tills vidare. Enligt FL får ett gynnande beslut ändras till den enskildes nackdel endast under förutsättning att någon av följande särskilda omständigheter föreligger:

- Beslutet är försett med ett korrekt återkallelseförbehåll
- Tvingande säkerhetsskäl kräver att beslutet ändras omedelbart
- Beslutet är felaktigt beroende på att den enskilde har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter

I samband med uppföljning övervägs om det finns anledning att göra en ny prövning. Det kan också vid annat tillfälle framkomma uppgifter som föranleder behov av ny prövning av icke tidsbegränsat beslut.

7. Beskrivning av insatser för särskilt stöd och service, LSS § 9

7.1 Råd och stöd, 9 § 1

Råd och stöd är insatser av övergripande natur och som ligger hälso- och sjukvården nära. Insatser kan ges bland annat av kurator, psykolog, dietist, fysioterapeut, talpedagog, arbetsterapeut med flera. Insatsen är inte sjukvårdande behandling utan är av rådgivande och stödjande karaktär. Stödet kan enbart ges till den enskilde. I Jämtland Härjedalen

beviljas råd och stöd av en LSS-handläggare och verkställs av kommunen för vuxna, av regionen för barn och ungdomar.

7.2 Personlig assistans, 9 § 2

Rätten till personlig assistans eller ekonomiskt stöd till sådan assistans regleras i LSS. Personlig assistans beviljas till personer som tillhör personkretsen enligt LSS och som på grund av stort och varaktigt funktionshinder behöver hjälp med grundläggande behov enligt nedan;

1. andning
2. personlig hygien
3. måltider
4. av- och påklädning
5. kommunikation med andra
6. stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom, och
7. stöd som den enskilde behöver löpande under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd som innebär att det finns fara för den enskildes liv eller att det annars finns en överhängande och allvarlig risk för hans eller hennes fysiska hälsa.

Den som har behov av personlig assistans för sina **grundläggande** behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 (personlig assistans) för **andra personliga** behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt. Om behovet avser hjälp med ett grundläggande behov som avses i första stycket 1 eller 7, omfattar rätten till insats alla åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälpen ska kunna ges. Om behovet avser hjälp med måltider i form av sonmatning, omfattar rätten till insats alla åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider. Personlig assistans för andra personliga behov avser även:

1. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent behöver vara tillgänglig i väntan på att den enskilde behöver hjälp utan att det är fråga om tillsyn (väntetid),
2. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent i stället behöver finnas till förfogande på annan plats i väntan på att den enskilde behöver hjälp (beredskap), och
3. tid när en assistent behöver vara närvarande i samband med en aktivitet utanför den enskildes hem på grund av att ett hjälpbehov kan förväntas uppstå.

En individuell bedömning av det totala behovet av insatser måste alltid göras. Stödet ges av ett begränsat antal personer; personliga assistenter. Det personligt utformade stödet

Bräcke kommun

ska knytas till den enskilde och finnas tillgängligt för honom eller henne i olika verksamheter och under olika tider på dygnet. Den som har rätt till personlig assistans har rätt att få hela hjälpbehovet tillgodosett, även insatser av servicekaraktär, genom denna insats. Den som beviljats personlig assistans kan normalt inte beviljas avlösning, korttidstillsyn och korttidsvistelse. Kommunen ska tillhandahålla personlig assistent eller ge ekonomiskt bidrag för att den enskilde ska kunna ordna insatsen på annat sätt än genom kommunen (brukarkooperativ, privat assistanssamordnare alt. vara egen arbetsgivare) om den enskildes grundläggande behov understiger 20 timmar per vecka. Därutöver ges tid för den enskildes övriga behov.

Lagen anger inte någon lägstanivå för antal timmar grundläggande behov som ger rätt till personlig assistans enligt LSS. Det är samtidigt uppenbart att den som bara i mycket begränsad omfattning har behov av stöd och hjälp med något av de grundläggande behoven inte utan vidare kan anses berättigad till personlig assistans.

Åldersgräns

Rätten till personlig assistans efter 66 år kvarstår om den enskilde erhållit insatsen innan hen fyllt 66 år. Ansökan om insatsen personlig assistans måste ha inkommit till kommunen innan 66-årsdagen för att kunna beviljas. Antalet assistanstimmar får inte utökas efter 66 år.

Anmälan till Försäkringskassan

Kommunen ska underrätta Försäkringskassan om en person som får assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken (SFB) beviljas bostad med särskild service, daglig verksamhet eller annan insats som kan påverka rätten till assistansersättning. Kommunen ska även underrätta Försäkringskassan när behovet av personlig assistans för grundläggande behov bedöms överstiga tjugo timmar per vecka.

Personlig assistans för barn

Vid bedömning av barns rätt till personlig assistans gäller samma kriterier som för vuxna funktionsnedsatta. När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Detta ska göras genom schablonavdrag (föräldraavdrag) från barnets behov av hjälp med grundläggande behov och andra personliga behov enligt 9 a §. Föräldraavdrag ska fastställas med hänsyn till barnets ålder och göras dels från grundläggande behov, dels från andra personliga behov. Avdrag ska dock inte göras om hjälpbehovet helt eller delvis avser något av följande:

1. sådant stöd som avses i 9 a § första stycket 1 eller 7,

2. åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp enligt 9 a § första stycket 1 eller 7 ska kunna ges,
3. måltider i form av sondmatning,
4. åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider,
5. grundläggande behov från och med den månad då barnet fyller 12 år,
6. andra personliga behov före den månad då barnet fyller ett år, eller
7. andra personliga behov från och med den månad då barnet fyller 18 år.

Om omvårdnadsbidrag lämnas får det inte påverka bedömningen av behovet av personlig assistans.

Förälder med funktionsnedsättning

Omvårdnad av barn till person med funktionsnedsättning ingår som huvudregel inte i personlig assistans. Undantag kan göras under spädbarnsåret, då assistenten kan hjälpa föräldern med funktionsnedsättning att klara viss praktisk omvårdnad, som exempelvis ges vid amning och blöjbyten, av barnet.

Tillfälligt utökade behov av personlig assistans

Tillfällig ökning av behovet av personlig assistans, gäller när en person redan har beslut om assistans, berättigar inte till ökad statlig ersättning från Försäkringskassan. Kommunen ansvarar både för att tillhandahålla assistansen och för att finansiera den. Kriterierna för bedömning är desamma som vid stadigvarande behov. Vid ansökan om utökat behov av assistans gäller att en individuell bedömning måste göras i varje enskilt fall. Utgångspunkten vid bedömningen ska vara en jämförelse med vad som kan anses normalt för personer i samma ålder. Tillfälligt behov av utökad tid kan exempelvis finnas i samband med en semesterresa, vid tillfällig försämring av hälsotillståndet.

Kommunen tillämpar samma ersättningsbelopp som vid assistansersättning via SFB. Ansöker den enskilde om ekonomisk hjälp (omkostnadsdel) för viss aktivitet så ska denna täckas av de medel som finns avsatta igenom ersättning från SFB. Annat ekonomiskt stöd kan inte ges med stöd av LSS.

Dubbel assistans

Den som har behov av mer än en personlig assistent samtidigt kan under vissa omständigheter ha rätt till två assistenter, så kallad dubbel assistans, endast om möjligheter att få bostadsanpassning eller hjälpmedel har utretts. Om behovet av dubbel assistans föreligger i samband med grundläggande behov ska tiden för den andra assistenten också räknas med i tiden för grundläggande behov. Behov av dubbel assistans ska kunna härledas till den enskildes behov av stöd och hjälp från två assistenter, och kan inte beviljas utifrån till exempel arbetsmiljöskäl.

Personlig assistans i andra verksamheter

Barn med funktionsnedsättning har ofta särskilda behov av stöd inom barnomsorg, skola och på fritid. Om barnets behov inte tillgodoses inom ramen för ordinarie verksamhet, är det huvudmannens uppgift att se till att resurser tillförs verksamheten med hänsyn till barnets behov. Endast om det stöd eleven behöver är av sådan art att det faller utanför vad som är rimligt att förskolan eller skolan svarar för, har eleven rätt till personlig assistans i förskolan eller skolan. I insatsen daglig verksamhet ingår omvårdnad. I verksamheten ska det finnas den personal som behövs för att stöd och omvårdnad ska kunna ges. Det åligger alltså verksamheten att ansvara för all omvårdnad för att den enskilde ska kunna ta del av insatsen daglig verksamhet. Det kan undantagsvis beviljas personlig assistans i samband med daglig verksamhet om den enskilde har ett oundgängligt behov av en särskild person knuten till sig. Den särskilda personen ska vara nödvändig för den enskildes kommunikation. Behovet förstärks om den enskilde har behov av täta sjukhusbesök. På bostad med särskild service ska boendepersonal tillgodose den enskildes samtliga behov i den dagliga livsföringen. Detta innebär att personer med denna insats inte har rätt till personlig assistans. I insatsformen annan särskilt anpassad bostad ingår inte service och omvårdnad varför assistansersättning kan vara aktuellt. Resursbrist i annan verksamhet ska inte lösas genom att personlig assistans beviljas.

Personlig assistans under vistelse på sjukhus

Enligt hälso- och sjukvårdslagen är all vård, omvårdnad och tillsyn sjukvårdens ansvar under sjukhusvistelse. Den som har beslut om personlig assistans kan dock efter bedömning av särskilda skäl ges möjlighet att ha med sig personlig assistans under sjukhusvistelse upp till fyra veckor. Särskilda skäl kan vara att den enskilde inte kan kommunicera med sin omgivning på ett förståeligt sätt, eller behöver tillgång till någon som känner till dennes hälsotillstånd. Särskilda skäl kan även vara andra omständigheter som medför att den enskilde behöver ett starkt begränsat antal personer i sin närhet. Det bör framgå av bedömningen huruvida rätt till assistans under sjukhusvistelse föreligger eller ej. För att beviljas personlig assistans vid vistelse på sjukhus krävs alltid läkarintyg.

Merkostnader vid ordinarie personlig assistents sjukdom

Vid ordinarie personlig assistents sjukdom kan den enskilde välja om denne vill begära biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligena kostnader för sådan assistans. En begäran om ersättning för merkostnader vid ordinarie assistents sjukdom handläggs av LSS-handläggare. Vid avslag kan beslutet överklagas.

Ansökan om personlig assistans enligt LSS 9.2 § och Socialförsäkringsbalken (SFB) 51 kap. 3 §

Både kommunen och Försäkringskassan kan fatta beslut om personlig assistans.

Bräcke kommun

Om den enskildes behov av personlig assistans för grundläggande behov beräknas till 20 timmar per vecka eller därunder fattar kommunen beslut om assistans enligt LSS.

Om det i kommunens utredning framkommer att behovet är större än 20 timmar per vecka kan kommunens LSS-handläggare göra en anmälan till Försäkringskassan för bedömning och beslut enligt 51 kap. SFB.

Kommunens yttersta ansvar vid personlig assistans

Oavsett genom vem den enskilde väljer att organisera sin personliga assistans har kommunen det yttersta ansvaret. Detta innebär att om den enskilde valt en annan assistanssamordnare än kommunen och denne samordnare av olika skäl, till exempel om personliga assistenten är sjuk, inte kan tillgodose assistans så har kommunen skyldighet att i detta läge ordna assistans.

Egenvård eller hemsjukvård

Enligt Socialstyrelsen är egenvård när en legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal har gjort en bedömning att patienten själv, eller med hjälp av exempelvis personlig assistent, kan utföra en åtgärd. Det kan till exempel vara att själv ta ett ordinerat läkemedel eller att göra övningar som har rekommenderats av en fysioterapeut. Men det kan också röra sig om mer avancerade hälso- och sjukvårdsåtgärder som bedöms som egenvård.

7.3 Ledsagarservice, 9 § 3

Insatsen innebär att den enskilde ledsagas till och från kultur- eller fritidsaktiviteter, besök hos vänner eller på promenad. Insatsen är knuten till fritidsaktiviteter utanför hemmet och syftet är att bryta isolering samt möjliggöra en mer meningsfull fritid. Insatsen ska underlätta för personer med omfattande funktionsnedsättning att kunna delta i samhällslivet samt att ha kontakt med andra. Omvårdnad ingår inte generellt i insatsen, men om behov uppstår i samband med aktivitet bistår ledsagaren med det stödet. Ledsagarservice avser endast vardagliga aktiviteter av enklare karaktär.

Kriterier och avgränsningar

I utredning och bedömning bör framgå om behovet av ledsagning endast omfattar förflyttning till och från en viss aktivitet eller också omfattar insatser under eller i samband med aktiviteten. Vid bedömning ska särskilt beaktas om den enskilde i sin nuvarande situation riskerar att bli isolerad på grund av sin funktionsnedsättning.

Yngre barns behov av stöd och hjälp i samband med fritidsaktiviteter tillgodoses i normalfallet av föräldraansvar. Vid prövning av ungdomars rätt till insatsen ska särskilt beaktas om behovet av ledsagarservice är tillgodosett genom att ungdomen regelbundet kan ta del av fritidsverksamhet oberoende av föräldrars medverkan. Behovet ska anses

Bräcke kommun

tillgodosett om den enskilde har personlig assistans. Insatsen ska inte heller utföras på daglig verksamhet eller i annan verksamhet.

Om en verksamhet, såsom exempelvis en skola, bostad med särskild service eller daglig verksamhet, genomför en gemensam resa är detta fortfarande att betrakta som reguljär verksamhet och berättigar inte till ledsagarservice enligt LSS. I normalfallet är behovet av ledsagning tillgodosett vid boende i bostad med särskild service. För personer som bor i sådant boende görs bedömningen med hänsyn till om den enskilde deltar i daglig verksamhet utanför bostaden, har möjlighet att komma ut i samhället och har tillgång till regelbundna fritidsaktiviteter. Det ska undantagsvis finnas möjlighet att få ledsagning genom beslut om ledsagarservice som utförs av andra än gruppboendets personal, om det finns särskilda skäl för detta och behovet av individuell ledsagning inte rent faktiskt tillgodoses i boendet.

Avtal med ledsagare samt ersättningar

LSS-handläggaren rekryterar ledsagare. Anställningsavtal skrivs mellan Bräcke kommun och ledsagaren. Avtalet kan när som helst sägas upp av båda parter. Ledsagaren får betalt per timme. Lön för ledsagaren utgår endast under den tid som ledsagaren vistas aktivt med den enskilde. Ersättning för omkostnader som ledsagaren har rätt till framgår av avtalet mellan ledsagaren och Bräcke kommun. Inga andra ersättningar utgår än vad som anges i avtalet.

7.4 Kontaktperson, 9 § 4

Syftet med kontaktperson är främst att tillgodose behovet av en medmänniska när anhörigkontakt saknas eller behöver kompletteras. Insatsen kontaktperson syftar också till att underlätta för den enskilde att leva ett självständigt liv i samhället. Kontaktpersonen kan även ge råd till den enskilde i situationer som inte är av komplicerad natur. Kontakten mellan kontaktpersonen och den enskilde ska anpassas efter den enskildes behov och önskemål.

Rekrytering, avtal och ersättning

Rekryteringen av kontaktperson görs av LSS-handläggare. Den enskilde som ansökt om kontaktperson ska godkänna kontaktpersonen.

Kontaktpersonen får ett fast arvode per månad samt en fast ersättning per månad för eventuella omkostnader. Uppdragsavtal skrivs mellan Bräcke kommun och kontaktpersonen. Ersättningen, arvode och omkostnadsersättningen följer Sveriges kommuner och regioners (SKR) rekommendationer för respektive kalenderår. Båda parter kan när som helst säga upp avtalet.

7.5 Avlösarservice, 9 § 5

Syftet med avlösarservice är att ge anhöriga såsom föräldrar eller make/maka möjlighet till avlastning i omvårdnaden av en person med funktionsnedsättning. Avlastningen sker i den enskildes hem. Servicen ska ha personlig karaktär genom att anpassas efter den enskildes behov och önskemål. Rekrytering av avlösare görs av LSS-handläggare. Avlösaren ska godkännas av den enskilde. Avlösaren ska se till att den enskilde får sitt omvårdnadsbehov tillgodosett och det stöd och den stimulans som den enskilde behöver för sin utveckling, samt komma överens med eventuell vårdnadshavare hur detta ska utföras. Har barnet eller den enskilde behov av hjälp/stöd med dagliga medicinska insatser såsom att ta sina läkemedel som föräldrarna/anhöriga normalt utför så kan det vanligtvis utföras av avlösaren under egenvårdsbegreppet. Detta innebär att ansvarig läkare eller sjuksköterska ska bedöma att dessa insatser kan utföras under begreppet egenvård.

Avtal och tidsomfattning vid avlösarservice

I beslutet framgår antal beviljade timmar för avlösarservice. Dessa anges i antal timmar per angiven period, till exempel antal timmar per månad eller halvår. Det går inte att föra över timmar från en period till en annan. Bräcke kommun ersätter inte timmar som överstiger det beviljade antalet timmar. Familjen och avlösaren planerar själva hur timmarna fördelas.

Närstående som avlösare

Avlösarservice utförs normalt av avlösare rekryterad av LSS-handläggare. Det ska finnas mycket speciella skäl till att insatsen endast kan utföras av en närstående såsom make/maka, sammanboende, syskon, föräldrar, mor-/farföräldrar eller redan befintlig kamratrelation.

7.6 Korttidsvistelse utanför det egna hemmet, 9 § 6

Korttidsvistelse ska ge föräldrar avlastning i omvårdnadsarbetet och dels tillgodose miljöombyte och rekreation för barnet och/eller den enskilde. Korttidsvistelse ska även ge möjligheter till personlig utveckling och vara ett led i att bryta beroendeförhållandet mellan barn/ungdomar och föräldrar. Korttidsvistelse ersätter inte tillsyn för att föräldrar arbetar. Korttidsvistelse kan beviljas i olika former som korttidshem, stödfamilj eller läger.

Korttidsvistelse i form av korttidshem

Bräcke kommun köper platser i andra kommuner då kommunen själv inte kan tillhandahålla korttidsplats.

Korttidsvistelse i form av stödfamilj

Rekrytering av familjen görs av LSS-handläggare. Barnets föräldrar och stödfamiljen ska tillsammans planera när korttidsvistelsen ska förläggas. Undantag från omfattningen kan göras under inskolningsperioden då vistelsen hos familjen kan variera utifrån hur snabbt barnet och familjen lär känna varandra.

Avtal med familjen

Ett avtal skrivs mellan familjen och LSS-handläggare. I avtalet framgår antalet dygn per tidsperiod. Ersättningen följer SKR:s rekommendationer.

Korttidsvistelse i form av läger

Korttidsvistelse i form av läger kan ske i form av lägervistelse över en helg eller vecka. Lägret ska vara anpassat för barnets behov och funktionsnedsättning.

7.7 Korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år, 9 § 7

Korttidstillsyn vänder sig till ungdomar med funktionsnedsättning som inte kan klara sig själva när föräldrarna förvärvsarbetar. Korttidstillsyn kan även beviljas om barnet har särskilda behov av social samvaro med andra barn. Syftet är att ungdomarna ska få en trygg situation och en meningsfull sysselsättning efter skolans slut vid studiedag och under lov. Korttidstillsyn kan vara på fritidshem, fritidsklubb eller individuellt anpassad i hemmet.

7.8 Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar, 9 § 8

Bostad med särskilt stöd och service till barn och ungdomar vänder sig till barn och ungdomar med svåra funktionshinder som trots olika stödinsatser inte kan bo kvar i föräldrahemmet. Föräldrarnas ansvar enligt föräldrabalken inklusive försörjningsansvaret kvarligg hos föräldrarna. Bostad med särskild service kan vara aktuellt när elever går skola på annan ort än hemorten. Bräcke Kommun har ingen egen verksamhet gällande insatsen bostad med särskild service för barn eller vuxna, men kan köpa insatser från andra kommuner.

7.9 Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna enligt LSS, 9 § 9

En bostad enligt LSS kan utformas på tre olika sätt:

- Gruppboende med fast bemanning dygnet runt
- Serviceboende med visst fast basstöd (dygnet runt)
- Av kommunen anvisad särskilt anpassad bostad

Kommunens mål är att tillgodose varje individs behov utifrån individuella lösningar.

Bostadens standard

Bostäder som Bräcke kommun erbjuder ska ha en god standard och en miljö som ger förutsättningar till ett aktivt deltagande i samhället och ge möjlighet till självständighet. Bostaden ska vara fullvärdig vilket innebär att den ska innehålla kök och badrum. Den enskilde möblerar själv sin bostad och ansvarar för hemförsäkring med allrisk och står för alla övriga kostnader i bostaden, exempelvis städmaterial. I gemensamhetsutrymme ska finnas inredning som ger den enskilde möjligheten till samvaro med övriga hyresgäster. Bräcke kommun står för alla kostnader och inredning i personal- och gemensamhetsutrymmen.

Personellt stöd och service

Personalen bör ha lämplig utbildning och kompetens kring olika funktionsnedsättningar, till exempel utbildning i pedagogiskt förhållningssätt och bemötande. I boendet ingår stöd/hjälp med grundläggande behov såsom personlig hygien, måltider, vid utförandet av vardagliga sysselsättningar i ett eget boende till exempel städning, tvätt, inköp samt stöd så att transporterna till och från daglig verksamhet fungerar. Det personliga stödet för fritids- och kultursysselsättningar samt den sociala gemenskapen och kontakten med andra personer ska tillgodoses inom ramen för boendet.

7.10 Daglig verksamhet, 9 § 10

Daglig verksamhet vänder sig till personer med funktionshinder som är i yrkesverksam ålder, saknar arbete och inte utbildar sig. Personer som tillhör personkrets 1 och 2 har rätt till daglig verksamhet efter individuell bedömning fram till pensionsålder. Enligt LSS 3 § är personer som tillhör personkrets 3 inte berättigade till insatser som beskrivs under punkt 10 daglig verksamhet. Möjlighet ges dock att erbjuda insatsen via socialtjänstlagen.

- Den dagliga verksamheten ska ha som övergripande mål att på kortare eller längre sikt om möjligt, kunna utveckla den enskildes möjlighet till arbete.

- Den ska bidra till den personliga utvecklingen och främja delaktighet i samhället.

Den dagliga verksamheten ska till sitt innehåll kunna inrymma såväl aktiviteter med habiliterande inriktning som mer produktionsinriktade uppgifter.

8. Rapporterings- och anmälningsskyldighet

8.1 Rapporteringsskyldighet av ej verkställda beslut

Kommuner ska inom skälig tid verkställa sina beslut om bistånd. Om ett gynnande beslut inte verkställts inom tre månader ska nämnden rapportera detta till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Det ska även rapporteras om en insats har avbrutits och inte verkställts på nytt inom tre månader.

Om IVO bedömer att den enskilde har fått vänta oskäligt länge på att ett beslut ska verkställas kan IVO ansöka om utdömande av en särskild avgift. Det är förvaltningsrätten som beslutar om särskild avgift.

8.2 Synpunkter, klagomål och avvikelser

Synpunkter och klagomål

Den som bedriver socialtjänst ska ta emot och utreda synpunkter och klagomål från bland annat enskilda, närstående och personal. Synpunkter och klagomål är en viktig del i det systematiska förbättringsarbetet på vård- och socialavdelningen.

Avvikelser och Lex Sarah

I socialtjänstlagen och lag om stöd och service till vissa funktionshindrade samt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd regleras socialtjänstens ansvar att uppmärksamma och undanröja allvarliga missförhållanden inom verksamheterna.

8.3 Anmälan vid oro

Oro för barn

Var och en som arbetar inom socialtjänstens verksamhetsområde har en skyldighet att göra en anmälan till socialtjänsten vid misstanke om att barn far illa.

Bräcke kommun

Lex Maja

Om den som arbetar i hälso- och sjukvård eller socialtjänst påträffar misskötta djur i sin tjänsteutövning är det under vissa förutsättningar tillåtet att bryta sekretessen. Det är innebörden av bestämmelsen, den så kallade Lex Maja, i offentlighets- och sekretesslagen. Att det är tillåtet att göra en anmälan innebär dock inte att det är en skyldighet att göra det.